

Věznice Kynšperk nad Ohří

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Zlatá č. p. 52, 357 51 Kynšperk nad Ohří
Zřizovatel:	Ministerstvo spravedlnosti
Ředitelka:	plk. Mgr. Martina Gänsel, LL.M.
Typ zařízení:	věznice
Kapacita:	809
Datum návštěvy:	12. července 2022
Datum vydání zprávy:	16. srpna 2022
Návštěvu provedli:	Mgr. Petra Galová, Mgr. Denisa Kramářová, JUDr. Jiří Matuška, JUDr. Milan Svoboda

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

Obsah

Obsah.....	2
Úvodní informace	3
Zjištění	7
1. Materiální podmínky	7
2. Aktivity	12
3. Zdravotní péče	13
4. Důkladné osobní prohlídky	17
Přehled opatření k nápravě	18

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Od roku 2006 veřejný ochránce práv plní **úkoly národního preventivního mechanismu** podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹

Proto **systematicky navštěvuji místa (zařízení)**, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Věznice jsou jedním ze zařízení, jež mohu navštívit.²

Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.³ Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,⁴ konkrétně právníky. Návštěva spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, zaměstnanci a klienty, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.⁵ Návštěvy jsou **preventivní, s cílem působit do budoucna**.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Po každé návštěvě **sepíši zprávu. Většinou obsahuje návrhy opatření k nápravě**. Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k předcházení špatnému zacházení nebo jeho odstranění. **Zpráva nepopisuje zjištěnou správnou praxi zařízení** odpovídající dobrým standardům zacházení. **Soustředí se pouze na možné nedostatky**. Proto může působit velice nepříznivě a nevyváženě. Prosím čtenáře zprávy, aby na to pamatovali. Bez ohledu na závěry zprávy si vážím náročné práce všech zaměstnanců zařízení.

Zprávu pošlu zařízení se žádostí o vyjádření k popsáním zjištěním a navrženým opatřením.⁶ Pečlivě se zabývám sdělením (vysvětlením), které mi zařízení zašle.

Navržená **opatření k nápravě** se liší svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Pro snazší orientaci obsahuje zpráva na konci **přehled** opatření k nápravě. Navrhuji také **termín provedení**.

1 Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Podle § 1 odst. 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

3 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve věznici může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí, nerespektování lidské důstojnosti, anebo podobu nepřiměřeného používání donucovacích prostředků.

4 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

5 Podle § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Není-li to možné, provedou se v nejkratší možné době. Za bezodkladná označuji opatření, která považuji za naléhavá a velmi důležitá, anebo opatření běžně snadno proveditelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho měsíce, tří měsíců, šesti měsíců nebo jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním navrhuji tam, kde je třeba zavést určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že zařízení opatření zavede co nejdříve a bude dbát na dodržování doporučené praxe.

Rád bych, aby zařízení ve vyjádření ke zprávě sdělilo, že (1) opatření provedlo a jak, nebo (2) kdy a jak opatření provede, nebo (3) navrhne jiné vhodné opatření a termín.

Pokud budu vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **považovat za dostatečná**, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je vysvětlení zjištěných pochybení, doložení opatření k nápravě či věrohodný příslib jejich provedení.

Pokud vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **nebudu považovat za dostatečná**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁷ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení) **a obdržená vyjádření** v databázi Evidence stanovisek ochránce (ESO).⁸

7 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

8 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z <https://eso.ochrance.cz>.

Charakteristika zařízení

Věznice Kynšperk nad Ohří (dále také jako „věznice“) se nachází v Karlovarském kraji a je nejzápadněji umístěnou věznicí České republiky. Vznikla v areálu bývalých vojenských kasáren vybudovaných v 70. letech minulého století. Zřízena byla rozhodnutím tehdejšího ministra spravedlnosti JUDr. Otakara Motejla k 1. 1. 2000. Je profilována pro výkon trestu odnětí svobody pro dospělé muže zařazené soudem do věznice typu s ostrahou a jsou v ní umístováni odsouzení zařazení do oddělení se středním a vysokým stupněm zabezpečení.

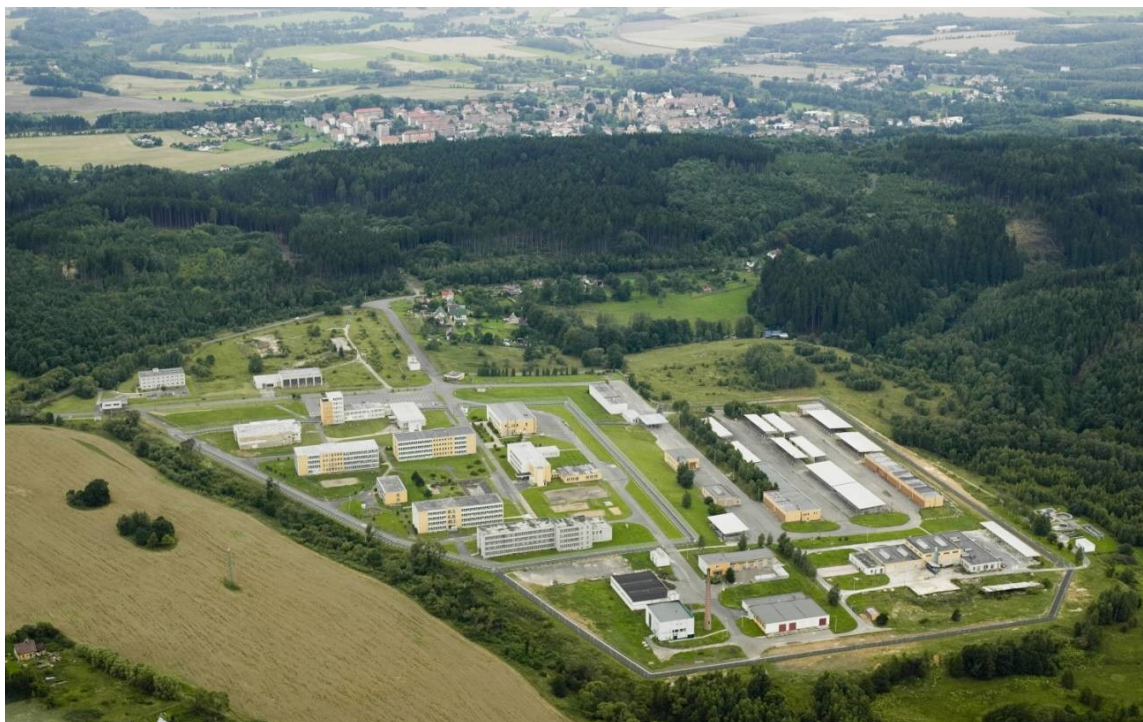

Foto č. 1: Věznice Kynšperk nad Ohří (zdroj: www.vscr.cz)

Návštěva byla zaměřena na podmínky výkonu trestu odsouzených zařazených ve středním stupni zabezpečení věznice s ostrahou, včetně specializovaného oddílu pro trvale pracovní nezařaditelné.

Ubytovací kapacita činí 809 odsouzených (za předpokladu, že na jednoho odsouzeného připadají 4 m² ubytovací plochy). Ke dni 8. 7. 2022 bylo ve věznici umístěno celkem 619 odsouzených, kapacita věznice tak byla naplněna na 76,5 %. Je zde zřízen specializovaný oddíl pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené⁹ (dále jen „TPN“). Dle čl. 34 vnitřního

9 Podle § 69 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je trvale pracovní nezařaditelným ten odsouzený:

- a) který je starší 65 let, pokud sám nepožádá o zařazení do práce,
- b) který byl uznán invalidním ve třetím stupni, ledaže sám požádá o zařazení do práce a jeho pracovní schopnost takového zařazení připouští, nebo
- c) jehož zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení.

řádu Věznice Kynšperk¹⁰ je specializovaný oddíl (SpO) pro TPN umístěn v objektu č. 054 ubytovně D, ve 2. nadzemním podlaží. Kapacita oddílu je stanovena na 50 odsouzených.

V době návštěvy bylo na oddíle určeném pro odsouzené TPN umístěno 15 odsouzených + 1 pracovně zařazený (viz dále). Oddíl TPN bude dle vedení věznice od září 2022 sloužit pro umístění odsouzených TPN ve vysokém stupni zabezpečení. Stávající oddíl TPN ve středním stupni bude přemístěn do Věznice Jiřice.

Ostatní odsouzení zařazení ve středním stupni zabezpečení vykonávají trest na oddílech A2 a A3 (1. a 2. nadzemní podlaží ubytovny A). Naplněnost a kapacita oddílů A2 a A3 v době návštěvy byla následující. A2 57/64 a A3 58/64. Desítky odsouzených z ubytovny A byly pracovně zařazený.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla dne 12. července 2022 bez předchozího ohlášení. Ředitelka byla o návštěvě osobně informována při jejím zahájení. Zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) jí předali pověření k provedení návštěvy, vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci. Zaměstnanci Kanceláře na místě hovořili s vedením věznice, se zaměstnanci věznice, zdravotního střediska věznice, příslušníky a odsouzenými. Na místě zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji.

¹⁰ Ze dne 1. 1. 2022, VS-219170/ČJ-2021-802732-VŘV, dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/kynšperk-nad-ohri/vnitřni-rad/vrv-1-1-2022.pdf>.

Zjištění

1. Materiální podmínky

1.1 Bezbariérovost a přizpůsobení prostředí potřebám trvale pracovně nezařaditelných odsouzených

Lidem s postižením musí být zajištěno žít nezávisle a plně se zapojit do všech oblastí života společnosti. Česká republika má povinnost provést opatření k identifikaci a odstraňování překážek a bariér bránících přístupnosti v budovách a dalších vnitřních i venkovních zařízeních, včetně obytných budov či zdravotnických zařízení a pracovišť.¹¹

Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti. S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní jim vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.¹²

Evropský soud pro lidská práva s ohledem na respekt k důstojnosti člověka klade zvláštní důraz na zajištění samostatného přístupu a technického uzpůsobení toalet a umýváren, aby lidé s tělesným postižením, jsou-li toho schopni, mohli tyto intimní úkony vykonávat samostatně bez pomoci třetích osob.¹³

Dle vedení věznice není zařízení určeno pro umístování odsouzených s výrazným omezením pohybu (dispečer Vězeňské služby ČR sem dle vedení věznice umísťuje jen ty odsouzené, kteří dle indexace nemají výrazné omezení hybnosti).¹⁴

S ohledem na to, že věznice má i do budoucna (přes výše popsanou změnu profilace) sloužit k umístění odsouzených TPN, považuji za nutné popsat stav věznice s ohledem na případnou možnost umístění lidí s pohybovým omezením. Prostory věznice vykazují řadu prvků bariérovosti.

11 Dle článku 9 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (vyhlášené pod č. 10/2010 Sb. m. s.).

12 Ustanovení § 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

13 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Semikhvostov proti Rusku ze dne 6. 2. 2014, č. 2689/12.

14 Indexace dle vstupní zdravotní prohlídky, viz klasifikace v § 40 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 32/2020, o poskytování zdravotních služeb ve Vězeňské službě České republiky.

Foto č. 2: Bariérový vchod do budovy D, kde je ve 2. nadzemním podlaží oddíl TPN.

Foto č. 3 a 4: Schodiště v rámci oddílu TPN a bariérová koupelna na oddíle TPN.

Foto č. 5 a 6: Přístup na vycházkový dvůr – bez nájezdu a schody vedoucí do místnosti pro návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly.

Věznice není připravena na umístění odsouzených s výraznějším pohybovým omezením či se smyslovým postižením. V případě, že taková situace nastane, pak dle vedení věznice bude odsouzený přemístěn na žádost ředitelky do jiné věznice.

Během systematické návštěvy několik odsouzených používalo při chůzi francouzské hole, jeden z odsouzených měl výrazně omezenou hybnost horní končetiny. Žádný z odsouzených si na bariéry v prostředí nestěžoval, nicméně prostředí budovy, oddílu (schody či úzké dveře) i zázemí pro hygienu (toalety nebyly vybaveny madly, sprcha s vysokým vstupem apod.) odsouzených TPN vykazovaly značné množství bariérových prvků, které musí tito odsouzení při každodenních činnostech překonávat.

Opatření:

- 1) V rámci budoucích úprav prostředí zohlednit i požadavky na přístupnost prostor pro lidi s omezením pohybu a pro lidi se smyslovým postižením (průběžně).**

1.2 Vybavení oddílů

Život ve vězení se musí co možná nejvíce přibližovat pozitivním aspektům života na svobodě.¹⁵

Na všech navštívených oddílech mají odsouzení kuchyňky, pračku, várnice s teplou vodou pro přípravu teplých nápojů. Oddíly nejsou vybaveny zásuvkami na elektřinu, což umožňuje mít na ložnici jen spotřebiče s vlastním zdrojem.

¹⁵ Článek 5 Evropských vězeňských pravidel – Doporučení Rec(2006)2-rev Výboru ministrů Rady Evropy k Evropským vězeňským pravidlům (revize 2020).

Společné prostory oddílů byly poměrně civilně vybaveny květinami, včetně devocionálií na ložnicích (růžence).

Foto č. 7 a 8: Kuchyňka a kulturní místnost oddílu A2.

1.3 Vycházkové prostory

Odsouzeným se zabezpečuje denně nejméně jednogodinová vycházka.¹⁶ Účelem vycházek je zabezpečit odsouzeným denní pobyt na čerstvém vzduchu a aktivní odpočinek. Vycházky se konají ve vycházkových prostorech. Vycházkovým prostorem je vymezený prostor věznice, který může být vybaven stavebně technickým zabezpečením přiměřeným typu věznice a stupni zabezpečení věznice s ostrahou. V průběhu vycházek mohou odsouzení sportovat.¹⁷

Vycházkové dvory jsou dostatečně velké, avšak bez přístřešků. Ředitelka věznice během návštěvy uvedla, že do konce roku 2022 plánují zřídit přístřešky. Vybavení vycházkových dvorů nabízí basketbalový koš, sloupky na síť na nohejbal (volejbal), zařízení na přitahy nebo workout. Během návštěvy jeden z odsouzených využíval poměrně velký vycházkový dvůr ke kondičnímu běhu. Vycházkové dvory však také nejsou přístupné pro odsouzené s výrazným omezením pohybu (viz opatření č. 1).

Ve vycházkových dvorech se budou dle vedoucího výkonu trestu instalovat do konce roku také telefonní přístroje k rozšíření možnosti odsouzených telefonovat. Nejen z těchto důvodů by vycházkové prostory měly být alespoň zčásti vybaveny právě přístřeškem.

¹⁶ Ustanovení § 16 odst. 5 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

¹⁷ Ustanovení § 20 odst. 1, 2 a 6 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Foto č. 9: Vycházkový prostor pro ubytovnu D.

Opatření:

- 2) Vybavit vycházkové dvory přístřešky pro případ nepříznivého počasí (do 3 měsíců).

1.4 Návštěvní prostory

Věznice má vhodně zařízené prostory pro návštěvy, ať už ve standardní návštěvní místnosti, anebo v prostorech pro návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly.¹⁸

¹⁸ Ustanovení § 19 odst. 5 zákona o výkonu trestu: „Ředitel věznice může povolit uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců Vězeňské služby ČR v prostorách k tomu určených.“

Foto č. 10 a 11: Návštěvní místnost a dětský koutek vč. přebalovacího pultu.

Věznice dále dle ředitelky připravuje na pozemku další prostory pro možnost návštěv odsouzených s dětmi. Pro návštěvy s dětmi věznice již v současné době využívá i místnosti pro návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly.

Foto č. 12 a 13: Prostory pro návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly.

Chci ocenit úsilí, které věznice věnuje zajištění vhodných prostor pro možnosti návštěv rodin vězněných osob. Nicméně ani tyto prostory nejsou přístupné pro odsouzené s výrazným omezením pohybu (viz foto č. 6 a opatření č. 1).

2. Aktivity

Na oddíle TPN jsou odsouzeným nabízeny dvě aktivity týdně. Odsouzení TPN nejsou (na rozdíl od odsouzených na oddílech A2 a A3) pracovní zařazeni, tráví většinu času na oddíle. Mají možnost sledovat televizi, poslouchat rádio, či hrát ping-pong. V minulosti byla mezi nabízenými aktivitami program zacházení i keramika a malování. Odsouzení na oddíle TPN zmiňovali možnost využití rotopedu v mezipatře mimo oddíl v téže budově. Na rotoped se dostanou pouze na požádání, nicméně od té doby, co je kmenová vychovatelka v pracovní neschopnosti, žádný z odsouzených k rotopedu nebyl naveden. Venkovní sportovní aktivity jsou vykonávány na vycházkovém dvoře (viz foto č. 9).

Vedení věznice si je problému vědomo. Nedostatek aktivit je v současné době způsoben právě dlouhodobou nepřítomností vychovatelky. Z tohoto důvodu zastupuje od 1. července 2022 tuto zaměstnankyni jiný vychovatel, který se na oddíle teprve zorientovává (čerstvě po absolvování kurzu v Akademii Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem).

Odsouzení mají k dispozici knihovnu, kde je 9 500 svazků, z nichž je 1 124 aktuálně vypůjčeno.

Zajímavostí je, že 20 odsouzených (vč. 2 odsouzených z oddílu TPN) se podílí na úklidu nedaleké střelnice, kterou využívá pro služební přípravu i věznice.

Opatření:

3) Rozšířit nabídku volnočasových aktivit oddílu D2 přizpůsobených potřebám TPN (do 3 měsíců).

Odsouzení na standardním oddíle, zejména A3, poptávali více možností práce. Věznice má přitom poměrně bohatou řadu možností pracovního zařazení jak uvnitř areálu věznice, tak u externích zaměstnavatelů. Další možnosti zaměstnávání připravuje věznice dle ředitelky od září 2022. Již v květnu tohoto roku věznice otevřela pracoviště DHL zatím pro 15 odsouzených s výhledem na zvýšení počtu pracovních zařazených.

3. Zdravotní péče

3.1 Obecná charakteristika

Na zdravotním středisku se střídají dva lékaři, přičemž každý pracovní den je přítomen praktický lékař, adiktolog a stomatolog. Pravidelně dochází psychiatr. Zdravotní středisko v době návštěvy stále provádělo i očkování proti onemocnění COVID-19.

3.2 Přítomnost příslušníka při ošetření

Poskytovatel zdravotních služeb je povinen zajistit, aby zdravotní služby byly osobám ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence poskytovány za přítomnosti příslušníka Vězeňské služby ČR, a to pouze na dohled, mimo jeho doslech, s výjimkou případů ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka nebo majetku, kdy je příslušník oprávněn být přítomen výkonu zdravotní služby též na doslech.¹⁹ Výbor CPT²⁰ již dlouhodobě zastává názor, že všechna lékařská vyšetření vězňů mají probíhat mimo doslech, a pokud konkrétní lékař nepožaduje jinak, tak rovněž i mimo dohled příslušníků.²¹

Ordinace není vybavena kamerou. Příslušníci jsou při vyšetření přítomni pouze na vyžádání lékaře, o čemž se provádí záznam do zdravotnické dokumentace. Toto považují za správnou praxi.

19 Ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.

20 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

21 Zpráva CPT z návštěvy ČR v roce 2018, bod 62.

3.3 Výdej léků

Podle vyhlášky o činnostech zdravotnických pracovníků léčiva podávají pouze pracovníci k tomu oprávnění.²² Také z pohledu CPT (důvěrnost informací o zdravotním stavu) je nevhodné, aby měli příslušníci informace o tom, jaké léky odsouzení užívají.

Předepsané léčivé přípravky, které může mít vězněná osoba u sebe, jsou jí předávány po jednom originálním balení, nestanoví-li vnitřní předpis jinak.²³ Léčivé přípravky zvláštního režimu, nebo další léčivé přípravky, u nichž tak stanoví lékař, jsou vězněné osobě předávány zpravidla v jednodenních, anebo jednorázových dávkách, a to v souladu s písemným rozhodnutím ošetřujícího lékaře, které je součástí zdravotnické dokumentace. Psychostimulancia a analgetika-anodyna jsou předávány vždy jen v jednorázových dávkách.²⁴ Dle vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR provádí podávání léčivého přípravku mimo provozní dobu zdravotnického střediska (večery, víkendy) určení zaměstnanci a příslušníci Vězeňské služby ČR, kteří nejsou zdravotníky; zdravotničtí pracovníci za tímto účelem připravují v přesném množství léčivé přípravky do lékovky nebo sáčku s identifikačními údaji pacienta v rozsahu jména, příjmení a data narození, dále názvem léčivého přípravku a dávkováním.²⁵

Léky na bolest, léky pro kardiaky a i jiné léky na předpis měli odsouzení během systematické návštěvy u sebe v originálním obalu či v dávkovači v uzamykatelných skříňkách na ložnicích.

Pro distribuci inzulínu jsou určeny speciální prostory, kam jsou odsouzení navedeni. Inzulín si injekčně aplikují odsouzení sami, příslušník pouze otevře místnost a na odsouzeného dohlíží.

Co se týká psychofarmak, v běžné pracovní době (6:30–15:00) výdej těchto léků ve věznici zajišťuje zdravotnický personál. Personál připraví léky do malých papírových sáčků. Mimo pracovní dobu ze sáčků vydávají léky (v souladu s výše uvedeným vnitřním předpisem) odsouzeným příslušníci. Sáčky jsou označeny jménem odsouzeného, datem narození a názvem léku s dávkováním. Příslušníci u sebe mají seznamy odsouzených, kteří mají užívat psychofarmaka, resp. jeden příslušník z každé ubytovny má u sebe seznam všech odsouzených z celé věznice (všech ubytoven), kteří užívají uvedené léky, a to s uvedením konkrétního léku s dávkováním. Na každý lék je samostatný sáček.

22 Jedná se o registrovanou všeobecnou sestru, praktickou sestru, dětskou sestru a zdravotnického záchranáře podle ustanovení § 4 odst. 3 písm. b), § 4a odst. 2 a), § 4b odst. 2 a § 17 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

23 Ustanovení § 6 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 26/2016, kterým se stanoví podmínky nakládání s léčivými přípravky ve Vězeňské službě České republiky.

24 Tamtéž.

25 Tamtéž.

Foto č. 14: Sáček s léky.

V daném postupu spatřuji mnohá úskalí vycházející jednak z toho, že lék podává laik, a jednak ze sdělení informací o medikaci nezdravotníkům. Z prvého vyplývají rizika zdravotní (lék vydává někdo, kdo jej nepřipravoval a kdo nerozezná chybu; u některých léků je zapotřebí kontrola stavu pacienta k předejití předávkování anebo k ošetření v případě nestandardní reakce na podání). Sdělování předepsané medikace příslušníkům pak představuje porušení zdravotnické důvěrnosti jako základního principu medicíny vůbec. Nepomůže, že sami příslušníci jsou ze zákona vázáni mlčenlivostí. Důvěrnost informací o zdravotním stavu je předpokladem důvěry ve zdravotníky, takže bez toho někteří vězni nemusí mít odvahu sdělit jim své obtíže; v některých případech může únik informací ohrozit vězně v kolektivu nebo vést k jeho diskriminaci. Na druhou stranu jiný postup naráží na organizační a technické obtíže, kdy je takřka nemožné ve všech věznicích zajistit nepřetržitou přítomnost příslušného zdravotníka. Nutnost distribuce léků odsouzeným ze strany příslušníků v mimopracovní době zdravotnického střediska věznice je tak dána tím, že v žádné české věznici není zajištěna nonstop zdravotní služba.

S ohledem na přesah mých zjištění, a konflikt důvěrnosti informací o zdravotním stavu ve vztahu k distribuci léků příslušníky, jsem se (mj. i na základě podnětu příslušníků jiné věznice) se žádostí o stanovisko v této věci obrátil na Ministerstvo zdravotnictví.

Foto č. 15 a 16: Léky, které mají odsouzení u sebe v lékovce či originálním balení.

3.4 Ošetřovatelská péče

Evropský soud pro lidská práva pravidelně dovozuje, že povinnost státu zajistit odpovídající podmínky omezení osobní svobody zahrnuje i zajištění zvláštních potřeb odsouzeného s tělesným postižením. Navíc, stát se nemůže zprostit této povinnosti tím, že odpovědnost za péči přesune na spoluvězně.²⁶

Stát musí vězni v případě potřeby zajistit odbornou péči prostřednictvím osoby s potřebnou kvalifikací či školením, která za svou činnost obdrží protiplnění ze strany státu. Každodenní úkony, které nevyžadují žádnou odbornost (např. drobná pomoc při zapínání oděvu apod.), může vykonávat i nekvalifikovaný personál.²⁷ Evropský soud pro lidská práva již několikrát zdůraznil, že poskytování péče ze strany spoluodsouzených na dobrovolné bázi, tedy neformálně, je třeba odmítnout.²⁸

Na oddíle TPN se v době systematické návštěvy nacházel pouze 1 odsouzený, který potřeboval podporu pečovatele (onkologický pacient po cévní mozkové příhodě s omezenou pohyblivostí horní končetiny). Spolu s ním na oddíle byl umístěn ve výkonu trestu také jeho syn, který není odsouzeným TPN. Syn poskytuje otci péči z pozice rodinného příslušníka, a to konkrétně pomoc s běžnou hygienou, nakrájením stravy, oblékáním apod.

26 Viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Grimailovs proti Lotyšsku ze dne 25. června 2013, č. 6087/03.

27 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Zarzycki proti Polsku ze dne 12. března 2013, č. 15351/03.

28 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Kaprykowski proti Polsku ze dne 3. února 2009, č. 23052/05.

U otce již bylo zahájeno soudní řízení o přerušení výkonu trestu ze zdravotních důvodů s cílem umožnit mu absolvování chemoterapie.

Pokud by byl syn uvedeného odsouzeného TPN propuštěn (blíží se termín pro podmíněné propuštění) ještě před tím, než bude otci přerušen trest ze zdravotních důvodů, případně byl-li by otci soudem návrh na přerušení trestu zamítnut, pak věznice bude muset nutně řešit otázku dopomoci zmiňovanému odsouzenému.

Situaci by mohl vyřešit vnitřní předpis, který by po formální stránce předmětnou činnost ošetřovatelů upravil (kvalifikace, rozsah činnosti, pracovní odměnu apod.). Aktuálně mám přislíbeno od Vězeňské služby ČR, že požadované nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR by mělo nabýt účinnosti ještě letos.²⁹

4. Důkladné osobní prohlídky

Odsouzení často uváděli, že se důkladná osobní prohlídka provádí vždy před a po návštěvě, a dále plošně i před a po návratu z vnějšího pracoviště. Tato praxe odporuje vnitřnímu předpisu, podle kterého mají být prohlídky prováděny, existuje-li důvodné podezření založené na individuálním zhodnocení rizik.³⁰ Ředitelka věznice uvedla, že v určitých typizovaných situacích (právě např. návrat z pracoviště, po návštěvě) se neprovádí důkladné osobní prohlídky vždy ve 100 % případů.

Vedení věznice tedy popřelo plošnou praxi a doložilo přehled záchyťů nepovolených látek a předmětů během důkladných osobních prohlídek, prokazující nutnost jejich provádění.

Opatření:

- 4) Poučit příslušníky o pravidlech pro provádění důkladných osobních prohlídek (průběžně).**

29 Na tuto problematiku moje předchůdkyně upozorňovala již v roce 2016. Viz Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Věznice 2016, s. 38–40 [online] dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Veznice/Veznice-2016.pdf [cit. 8. 8. 2022].

30 Ustanovení § 94 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 33/2019, o vězeňské a justiční strážní: „Důkladná osobní prohlídka se provádí tehdy, existuje-li důvodné podezření založené na individuálním zhodnocení rizik, že vězněná osoba má u sebe nebezpečné předměty nebo nepovolené věci.“

Přehled opatření k nápravě

Průběžně

- V rámci budoucích úprav prostředí zohlednit i požadavky na přístupnost prostor pro lidi s omezením pohybu a pro lidi se smyslovým postižením (opatření č. 1).
- Poučit příslušníky o pravidlech pro provádění důkladných osobních prohlídek (opatření č. 4).

Do 3 měsíců

- Vybavit vycházkové dvory přístřešky pro případ nepříznivého počasí (opatření č. 2).
- Rozšířit nabídku volnočasových aktivit oddílu D2 přizpůsobených potřebám TPN (opatření č. 3).